

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gl. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XX.

V Ljubljani 20. velikega serpana 1867.

List 24.

Zahvala.

Podpisano državno pravdnništvo je bilo po odkazu napravilo nabiro slovenskih bukev v prid branja pokornjemcem po kaznivnicah v Karlovem in Lankovicu, koder je pripertih veliko kaznjencev slovenskega naroda. Tako nabiranje se je dosih dob godilo tako uspešno, da s privzetkom dospevih dolžnih iztisov iz tiskarnic je državno pravdnništvo premoglo v omenjeni namen že tje poslati 254 slovenskih knjig v 472 zvezkih in manjših sošitkih.

Izdatniški darovi te verste so prišli od prečast. kn. škof. semeniškega vodstva po darovanji več bogoslovcev in vis. č. gosp. dekana Burgerja v Šmartnem pri Litii; dalje od c. k. kmetijske družbe, bukke posebne djanske cene za poduk in oliko v mnogoterih razdelkih kmetijstva; od družbe slovenske Maticice, ktera je zlasti še prijazno obljubila tudi v prihodnje imenovani kaznovavnici darovati po dva iztisa vsih bukev in spisov, ktere bo izdajala.

Znatno število koristnih knjig so nadalje darovali gospodje: c. k. deželni zdravnik za živino in poslanec v deželnem zboru dr. Janez Bleiweis, tiskar in založnik Jožef Blaznik, tiskar Rudolf Milic, bukvoez Edvard Hohn, učitelj glavne šole Praprotnik.

V imenu c. k. višjega pravdnništva torej državno pravdnništvo z veseljem naj priserčniši zahvalo očitno naznanuje za te domorodne darove, s kterimi se bistveno podpira dosega tako tehtnega namena, kakoršnega imajo kaznivnice, da se namreč jetniki tudi v sploh koristnih naukih podučujejo in s prijetnim branjem duhovno oblažujejo in v državljanskem oziru boljšajo. S tem naj bo pa tudi vošilo sklenjeno, da naj bi tako dobrovoljno djanje ne prejenjalo, temveč naj bi vsi blagi človekoljubi pomnili in pri rastejočih potrebah tudi v prihodnje darovali ter državnemu pravdnilstvu izročevali enake bukke v imenovani namen.

C. k. državno pravdnništvo v Ljubljani, 10. avg. 1867.

Petero pisem,

ktere je pisal leta 1810 grof Jožef Maistre grofu Razumovskemu zastran očitnega poduka na Ruskem.

(Dalje.)

Maistre tako-le nadalje modruje: Uradnik ne potrebuje na Ruskem posebne učenosti, še celo tak, ki je preživel večji del življenja v vojski, postane lahko pozneje sodnik. — Na Ruskem tedaj učenost ni tako neogibljivo potrebna, da se pride do častne službe. — Tedaj v deželo, kjer učenost ni tako živo potrebna, hočejo jo kar neutegoma vpeljati. — Poprej je treba želje

po učenosti zbuhati. Deržava naj jo ponuja le tistim, kteri po nji hrepene, tistim naj je pa nikar ne vsiluje, ki je nočejo. Naj večji nesreča pa je ta, da bo vsak imel od učenosti le napuh, pa ne njenega bistva. Vsak bo postal svojeglaven, nezadovoljin, neubogljiv in se bo ustil, kakor da bi kaj vedel, tako da bo vlada s svojimi stroški in trdom le to doseгла, da si izgoji slabe podložne.

Pristavek. Kar je tukaj pisatelj prerokoval, se je res na Rusovskem zgodilo. Namesti prave učenosti se je prikazala tista polovičarska učenost, ki je sama sebi dosti modra, ki ne potrebuje Boga v nebesih, pa tudi cara na zemlji ne, izcimili so se „nihilisti“ (ničarji), ljudje ki nimajo čisto nič vere, pa tudi nobeni oblasti nočejo podložni biti. In take baže ljudi je bil tisti Karakosav, ki je pred dvema letoma ruskega cara hotel umoriti. Ti ljudje vse obstoječe zaničujejo, vse hočejo pokončati in družino in deržavo po svoje in popolnoma iz novega osnovati. In ta razjedljiva in puhla učenost se je tudi med ženski spol zatrosila, tudi ta spol šteje nihiliste ter ničarje med sabo.

Drugo pismo govori od načerta za gimnazije, kakor so jih hotli takrat (1810) na Ruskem osnovati, in oestro graja preobkladanje učencev z raznimi nauki, ker pravi, da tisti kteri preveč tirja, ničesa ne doseže. — Tukaj marsiktera beseda zadeva našo sedanjo osnovo po gimnazijah. Tako n. pr. pravi, da naravoslovje je nekako podobno pesništvu; tisti, kdor ga dobro umé, zadobi slavno ime, drugi so pa le bolj zasmehljivi. Če vlové vaši otroci nekej metuljev in naberejo nekoliko školjk, že mislijo, da so slavni naravoslovci.

Tretje pismo govori od semenišč ali mladenšnic, po kterih se mladi ljudje izrejajo, od njih osnove in njih ravnateljev. Kar tukaj govori, dalo bi se skupaj vzeti in v kratkem povedati s timi besedami: Naj bolji odgojitelji so tisti, ki so sami bogaboječi in pobožni in naj boljši so bile semenišča, ktere so vodili duhovski redovi. Poslušajmo pa njegove lastne besede. Pred velikó prekucijo je bilo po katoliških deržavah 6 duhovnih redov, ki so odgojevali mladino: jezuiti, barnabiti, benediktinarji, oratorijanarji, piaristi in jozefisti. Živel so ti možje po svoji obljubi v deviškem stanu; ženske niso prišle nikoli blizo samostanov; vse, kar bi bilo mlade ljudi motilo, so odpravljali.

Po dnevni niso bili gojenci nikoli sami. Delali so skupaj v eni dvorani, kjer je bil viksi med njimi. Po noči so spali gojenci vsaki v svoji sobi, vrata ali okna so deržale na hodišče ali v kako sobo, ktera je bila razsvitljena. Zanesljiv mož se je tamkaj sprehajal, dotlej da je bil čas vstati, in je čul nad mladimi ljudmi kakor nad bolnikom.

Iz takih šol so prihajali vsako leto (omenivši le telesnih korist) zdravi in terdni ljudje; kajti, če mladega človeka zadržuješ od hudega, ga rešiš na duši in na telesu.

V protestantovskih deželah, kjer niso imeli teh pripomočkov, je bilo to na škodo celi državi. „Vse naše učilišča, piše Kampe, tudi naj boljši, potrebujejo v npravnem oziru poprav. Tudi naj boljši so brezno, v katerih se pogrezne nedolžnost, zdravje in prihodnja sreča cele množice mladih ljudi, iz katerih pridejo možje, ki so sprideni na duši in na telesu in družbo obtežujejo, ne da bi ji koristili...“ (Dalje nasl.)

Jezuiti.

VII.

c. Španjski kralj Karol III in njegov minister Aranda.

Že sta bila kralja „naj zvestejši“ in „naj bolj kristjanski“ kakor iztiravca Jezusove tovaršije z neizbrisljivimi čerkami vdolbla svoje imena v bronaste table človeške zgodovine; zdaj pa mika tudi še katoliško veličanstvo, se jima pridružiti, ter sklene njune žalostne slave se vdeležiti in se tako „neumerjočega“ storiti. Prežalostne take „prezvestobe“, „kristjanstva“ in „katoličanstva!“ — Prične se tudi v Španii ta ropot, ki je bil pa sperevega prav tako šaljiv, kakor je na Francoskem krivičen, in v Portugallii kervavi bil.

Karol III, španjski kralj, je imel dosti lepih lastnosti; bil je doberljiv in pravičen, in tudi ne podveržen mlakužnemu življenju svojih dveh kraljevih sosedov; v tem pa jima je bil vender k nesreči enak, da se je dajal svojim nezvestim ministrom za nos voditi. Bil je prej neapolitanski kralj, in ko se v Španijo preseli na ondotni prestol, vzame seboj dva svoja prešnja ministra, Squillace-a in Grinalda, ki sta bila že za tega voljo Španjcem skoz in skoz tern v peti, ker sta ptujca, več pa še za to, da sta hotla vse po svoji termi spreobrniti. Naj bolj pa zabrede Squillace, ko mu muha v glavo pride, da naj spremeni španjsko nošo, klobuke in plajše, ki so jih ljudje rabili že od dobe svojega kralja Pelagija. Imeli so omenjeni klobuki, kakor še dandanašnji, široke krajce, tako da so bili pripravi za dež in tudi za solnce; imenovali so jih „sombros.“ Ti nedolžni klobuki niso ne slave viteškega cesarja Karola V pomanjšali in tudi ne dežele v kako sramoto zapletli. Nosili so jih ljudje, kakor smo omenili, od kralja Pelagija sem do Karola III brez vse spotike. Nosil je tak klobuk, kakor pripovedujejo, španjski apostelj sveti Jakop, in vsak romar, ki je potoval v Kompestelo. Tega klobuka prederzno dotakniti se, je veljalo toliko, kakor z roko na skrinjo miru in sprave udariti, ali pa Tirolcu namesto njegovega štučastega nekdanji nemarni trioglasti francoski klobuk na glavo potisniti; ali turku reči, da naj svoj turban spremeni s spavno kapo.

Squillace ukaže klobuk s francoskim zamenjati, seže pa tudi po dolgem in širokem národnem plajšu, ki se tako dobro podaja Španjolu, in mu neko plemeniten in otožin pogled daje. Več ni bilo potreba, da je ljudstvo popolnoma razkačil in punt vžgal. Neznana tihota, enaka tisti pred strašno nevihto, obdaja deželo; ali ko bi mignil, se vzdigne ljudstvo, se pridervi v poglavitno mesto, razruši do tal Squillacev pojatin, mori valonske straže in se valí pred kraljevi sedež. Kralj si vse prizadeva ljudstvo pomiriti, ktero pa z bliščimi mečmi tirja, da naj mu Squillace-a prepusti. Kralj jo pobegne v Aranjuec, od koder zdajci piše svojemu ljubljencu, nerodnemu ministru Squillace-u, da naj se službi odpove. V Madridu pa ljudske derhali z vso razuzdanostjo rojijo in razsajajo, dokler se jezuiti ne poprimejo te reči in ljudstvo v kratkem pomirijo. In to je prvi vzrok njihovega poznejšega iztiranja.

Ko kralj odstavi Squillace-a, izvoli mu namestnika Don Pedra grofa Aranda, ki je bil prenapet častitelj francoskih enciklopedistov in modrijanov, o katerem neka protestanška roka tako-le piše: „Od kadila, s katerim so ga kadili francoski modrijani, ves omamljen, si šteje v naj večji slavo, sovražnikom svete vere prištetemu biti.“*) Da po tem takem s tim ministrom zlata zarija jezuitom zasijala ni, mislimo, se slehern lahko prepriča.

Aranda pri omenjenem puntu vidi, koliko jezuiti premorejo pri prostem ljudstvu, torej si prizadeva kralja preslepiti, da so jezuiti nalaš punt podkurili, in prav zato tudi lahko pomirili, in da so tedaj deželi zelo nevarni. Pravični kralj nevoljno zaverne to nevredno čerčenje. Toda Aranda, zvita buča, mu spravi v roko neki jezuitovskemu generalu Ricci-u po krivem pripisovan list, v katerem bi bil Ricci omenil, da kralj ni bil zakonskega rodú. Ta peklenska laž, ki kraljevi rod skruni, Karola tako vname in tako britko prešine, da v naglici jezuite sploh volji ministrom prepusti, kakor nekoliko poprej Ludvik XV Choiseulu. Vender se Aranda in njegove pokveke zmirom še jezuitom prilizujejo, čislajo njih zasluge pri pomirovanju punta in se jim s sladkimi besedami hlinijo; ta čas pa Aranda vse pripravlja, da jih bo na mah poderl. Na skrivnem in v temnih nočeh se zbirajo ministri in njegovi pomočniki v nekem razpadnem poslopju in ondi kujejo spominske zapise, ki jih ali sami, ali pa njih mladi in v tem popolnoma nezvedeni praktikanti prepisujejo. Ko je pa to, resnično rečeno, ponočno delo dokončano, zanese nekega dne gosposko oblečen človek pismeni zvezek rektorju jezuitovskega staniša v Sevilii, ko se ravno h kosilu pripravlja. Rektor nadja se, da ni nič posebnega, še manj pa nevarnega v zvezku, ga sicer odpečati, pa neprebranega na mizo položi in se v obednico poda. Pri tej priči pa se pridervijo policijske osebe v staniše, ga povsod ovohajo in preiščejo, se polastijo rektorjevih listov in omenjenega zvezka, ktereza zapopadek je bil skoz in skoz izdajavski. Minister to naznani kralju, ki tako preslepljen zdajci pošlje prostega jadernika ali tekavca s pismom v Rim k papežu, in mu sporoči pregnanje jezuitovskega reda iz španjskih dežel. Aranda pa v strahu, da se ne bi zavoljo jezuitov punt vzdignil, zapove vojaško armado postaviti bliz Madrida, in zraven tega se tudi ob enem času povelje dá vsim kraljevim namestnikom povsod po deželi, da naj jezuite polové in jih spravijo na vojaške barke, zato pripravljene, še preden ljudstvo zvé. To se je zgodilo po noči med 1. in 2. dnevom malega travna leta 1767. Šest tisuč jezuitov je bilo primoranih španjsko kraljestvo tako zapustiti.**) „Izgnali so z neznansko krivico in togoto v eni noči vse te može, od katerih se ni nič družega spričati dalo, kakor njih ponižnost, usmiljenje in skerbi za jetnike in bolne,“ piše skladavec splošnje zgodovine.***)

Poveljnikom omenjenih bark je bilo zapovedano, da naj jezuite v papeževi deželi na suho spravijo, pa Ricci sporoči po kardinalu Terregianu kralju Karolu, da vsaka barka, ki se ondi prikaže, se bo zavernila. Pri vsem tem si prizadeva španjsko brodovje na več krajih, kakor v Livornu, Genovi itd. z jezuiti v pristan zaviti, toda povsod nabiti topovi nasproti zijajo in sem ter tje jim tudi z ognjenim žrelom odzdravljajo. Šest celih mesecev to žalostno jadranje terpi, in sploh se ta španjska ljutost tako graja, da je kralj Karol primoran Choiseula prositi, naj smé nedolžne mučenike izbarkati na korziškem otoku.

Kakor kralj Karol, tako je ravnal z jezuiti njegov sin Ferdinand IV v Neapelnu in Sicilii, kjer je prav

*) Schoel. Zgodovinski tek. **) Wetzler in Welte. Cerkveni slovník. ***) Jancz žl. Müller.

za prav vladal njegov minister Tanucci, in tako tudi parmanski vojvoda Ferdinand, Karolov brat, ki sta brez vsega preiskovanja jezuite iz svojih dežel iztirala.

Tu pa ne smemo zmolčati, da jih je taka zadela tudi na johanitarskem malteškem otoku. Vzrok tega je bilo prav za prav neko šterkolinsko djanje. Golobradi in šterkovski vitezi izmed johanitarskega reda se ošemijo pred pustom z jezuitovskim oblačilom in norijo okrog po mestu. Očetje se pritožijo zoper to pri njihovem predstojniku Lascaris-u, in ta ukaže v tem zapletene zapreti. Ko njih tovarši to zvejo, precej k ječi hité, vrata razbijejo in jih osvobodijo ter v jezuitovski samostan planejo, vso pohišno opravo razbijejo in skoz okna pomečejo. Po tem čudno viteškem djanji se podajo k predstojniku in ga primorajo — češ — iz zgolj prevelike „gorečnosti za sveto vero,“ da naj jezuite prežene z otoka. — Ali Božja povračujoča roka sicer počiva, pa nikoli ne oterpne. — Malo let po tem, to je 12. rožnika 1798, jim Bonaparte, živa šiba Božja, za njih in pozneje tudi za Burbonce, ravno tako poverne, kakor so posodili, — prežene jih z otoka, in te iz njih kraljestva.

Tri mesce na Jutrovem.

XX.

(Dalje.)

(Opravila vélikega čerteka. — Napačna raba misijonskega denara. — Vdeleževanje pri Gospodovi večerji. — Spominek pri umivanji nog. — Moslemska straža. — Red po mestu tam in tū.)

Vélíki čertek, 29. sušca, smo šli že pred šestém v cerkev Božjega groba. Patrijarh sam je imel sv. mašo in vse opravila. Po evangeliu je bilo brano pismo papeža Benedikta XIV, po katerem so vsi tisti izobčeni, kateri milošnje za sv. deželo napak obračajo, in tega izobčenja rešiti je — zunaj na smertni postelji — pridržano sv. Očetu. Kaj častitljivo so se podale šege zadnje večerje v mestu, kjer jo je božji Zveličar sam opravljal; le škoda, da ravno kraj sam zadnje večerje na Sionu je v mohametanskih rokah, ker tamkaj gori bi se bolje podale današnje opravila. Kakor so pa aposteljni šli nekaj po vsem svetu svatov iskat za Gospodovo večerjo, tako so bili ta dan tudi svatje res skorej iz vseh krajev svetá tukaj pričujoči — na Gospodovih gostijah. Ginljivo je bilo viditi, kako so vsi zapored pristopovali k sv. obhajilu, ki so ga prejeli iz rók patrijarhovih: duhovni, redovniki, redovnice in drugi romarji, oblečeni po evropsko, po azijsko, priprosto in gosposko, vsi z eno vero, z enim duhom, z eno pobožnostjo in gorečnostjo. Dva duhovna sta bila v Jeruzalemu celo iz severne Amerike, in ta dan pri kosilu v avstrijskem sprejmišu. Pri posvečevanju ss. olj smo romarski duhovni za presbiterje asistirali. Opravila, silo častitljive, so terpele do enajstih.

Precej po kosilu je bilo zopet treba iti v cerkev Božjega groba, ker bilo je umivanje nóg in odmenjen sem bil jaz izmed Slovencev za „aposteljna.“ Patrijarh zveršuje to opravilo z veliko resnobo in častitljivostjo. Vsakemu nogo kakor za resnico umiva, vsako z novim pertom na tanko obriše, prime jo med obé roké in jo priserčno in ponižno poljubi — malo nižej pod tako imenovano rožo na verhu, da je silo ginljivo. Dobil je vsak dvanajsterih v spomin velik križec iz oljčnega lesa, olupšan s perličino in s štirinajsterimi štacijoni Kristusovega terpljenja, na vsakem štacijonu je pod številko na perličini v les vdrela svetinja s tistega kraja, kateri štacijon je zaznamnjan. Pač imeniten in drag je ta spominek iz Jeruzalema. Blagoslovljen je menda za od-pustke križevega pota.

Za tem so bile zopet dolge molitve vélikega tedna, kakor prejšnji dan. Med mnogimi drugimi je tudi več ruskih duhovnov poslušalo lepo petje. Arabski vojaki v cerkvi dosti čeden red ohranijo; dasiravno je taka moslemska straža žalostna in „gnjusoba na svetem mestu,“ so oni vendar v sedanjih okolišinah, bi djal, nekako potrebno zlo, so varhi katoličanom. Kaj bi razkolniki in krivoverci, kaj judje z njimi počeli, ako bi imeli oblast?! Sej še tako katoličani zmiraj več pravice zgubljujejo po svetiših. Tudi moram tukaj ponavljati in pre-pisati za častite bravece, kar imam zapisano v svojem dnevniku: da namreč po ulicah v celem mestu Jeruzalemu do sedaj nobenkrat nisem vidil naj manjši nespo-dobnosti; to je nekako tiho mesto, mesto tuge in ter-pljenja. Kakošno je pa velik del po naših krajih, — da se Bogu smili! Ne v Egiptu in ne v sv. deželi nisem vidil, da bi n. pr. kdo izmed vojaškega stanú, ktere-mu se postavnost tolikanj častno podá, nespodobno z ženstvom se vlačil. Ako bi dobili mehkužni in oku-ženi Evropejci Jeruzalem v oblast, kdo si vé? v mar-sikterem oziru bi ga ne mara bolj in hujše oskrnjevali, kakor se zdaj godi. Zato je pisano: „Otroci kraljestva bodo pahnjeni v vnanje teme; ondi bo jok in škripanje z zobmi.“ (Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Izmed svetinj, ki so jih dali sveti Oče kovati za osemnajststoletnico, se nam posebno po-menljiva zdi velika medalija, ki ima na eni strani po-dobo sv. Očeta, na drugi pa služabnike Božje, ki so bili zdaj očitnemu češenju izročeni kakor svetniki in svetnice. Med poslednjimi je ravno v sredi sv. škof Josafat Kunčević posebno očitno in razločno izražen. Sv. Oče imajo ravno sedanjí čas veliko zaupanje na njegovo prošnjo, ker on je bil od razkolnikov Rusov umorjen za sv. vero. To je pripovedoval čast. o. To-maž Brzeska, Poljak iz Šlezije, iz reda vstajenja, misijonar v Drinopolji (Adrijanopolj), ki je bil te dni v Ljubljani. Prišel je iz Rima, kjer je bil po opraviilih za svoj misijon, zdaj gre v svojo domačijo, od onod pa spet v Rim, od koder bo seboj vzel zvon vračaje se v misijon med naše brate Bulgare na Turškem. Iše pa pomočkov za svoj misijon. Nam se dozdeva, kar smo že o drugi priliki rekli, da pravega rešenja keršanstva na Jutrovem ne bo, dokler odpadniki s povernjenjem v naročje matere cerkve ne popravijo, kar so zadolžili od-ločivši se od nje: iz tega ozira imajo vzrok katoliške misijonarje podpirati tudi še tisti demorodci, ktere mo-rebiti gorečnost za vero samo premalo spodbuda. Go-spodje misijonarji potrebujejo pomoči za cerkev, ki se ravno zida in za ktero ničesar nimajo; so tudi brez bukev in knjižnice, ktera jim je močno potrebna. (Mo-rebiti bi se našel kdo, ki bi jim „Mohorove“ ali „Ma-tične“ bukve naklonil?) Njih pomen je, napraviti vse potrebne šole za olikovanje bulgarskega naroda v do-morodnem jeziku in si želé torej vse knjige v slovenskem jeziku, zlasti bulgarskem nakupiti, ki jim v to utegnejo služiti. Ljudstvo je dobroserčno, kakor gosp. misijonar pravi, pa v silni nevednosti. Tudi so že nekteri mladenčki pokazali, kako vedó stanovitni biti, potem ko so bili v veri podučeni. Misijonska naprava želi dobiti zlasti pomočkov, da bi mogla ubožne mladenče zastonj v hrano in poduk prejemati in v ta namen bi vstregel, kdor bi zamogel sam skoz kake leta zder-žati kacega mladenča, kar bi zneslo nekaj 250—300 frankov na leto. V Rimu se je par deržin v ta namen oglasilo. Ko bi se taki ali z manjšimi darovi dobrotniki naši, naj bi po g. Tomaževem svetu denar poslali do pre-tekta v propagandi v Rim, kardinala Barnabó-a, pa go-

tovo zraven pristavili: „Za misijon o. Tomaža v Drinopolji.“ Ali bi ne hotli bratje in sestre iz bratovšine ss. Cirila in Metoda zraven toliko hvale vredne molitve tudi v denaru kaj pripomoči za naš slovenski misijon v Bulgarii? Zdaj je pač lepa priložnost, in pa naj večja sila, ker to zadeva naše brate o dobi, ko se zmotenstvo naj hujši šopiri. Čast. o. Tomaž nam je obljubil večkrat pisati. Izročili smo mu tudi nekaj srebernega denara, ki nam je bil pred nekaj časom izročen: „za misijon na Turškem.“

Na Žalostni gori bodo 4. kimovca zadevni vv. čč. gospodje duhovni slovesno obhajali svojo petindvajsetletnico, odkar so bili mašniki posvečeni. Z zahvalo, da jih je dobrotljivi Bog ohranil, bodo sklenili tudi mertvašnico za 3 umerle sošolce. Lepa slovesnost in na primernem kraju!

Iz Gorjan. Hvaležnost je tem lepši čednost, čem redkeje se nahaja sedaj po svetu. Zlasti veseli človeka, kadar se je ni nadjal, ali pri taci, kateri je ne razodevajo tako očitno, razun pri taki gotovi priliki. Tako priliko so imeli Gorjani letos že dvakrat; pa so tudi pokazali, kako hvaležni so in hočejo biti svojemu blagemu dobrotniku. Prečastiti kanonik gosp. Janez Poklukar so razun družih reči svoji rojstni farni cerkvi darovali letos svoja dva naj lepša, iz druzega blaga krasno in umetno delana mašna plajša. To je dar, kakoršnega ima maloktera celo mestna cerkev. Po njem ostanejo dobrotni gospod v Gorjah v preblagem spominu. Berž ko dobijo prvi dar, rudeči plajš, povabijo čast. gosp. fajmošter farmane v cerkev, da obhajajo z domačima duhovnima vred za dobrotnika naj boljši daritev svete maše, in tako storijo tudi zdaj, ko prejmejo še beli mašni plajš. Obakrat so prihiteli hvaležni farmani v obilnem številu, in ginljivo je bilo viditi, kako jih je bila prepolna cerkev, kakor o največjih praznikih, in kako so pri sv. daritvah, posebno pri slovesni sv. maši prepevali in ravno sv. Roka dan pobožno molili, da bi milostivi Bog blagemu, toda bolnemu gospodu kanoniku dodelil voljno poterpljenje in ako je njegova presveta volja, tudi še ljubo zdravje. Bog daj!

V Rimu 10. avgusta 1867. J. Š. — Tukajšnji časnik „Osservatore Romano“ je delj časa popisoval slovesnosti, s kterimi je posebno francosko pa tudi španjsko ljudstvo sprejemalo svoje škofo, in tudi druge dušne pastirje, ki so se z božjega pota iz Rima domu vračali. — Že na mejah škofij so slovesne procesije pričakovale svoje škofo: in to se je ponavljalo po vsem potu do škofijskih mest na priličnih krajih. Slavoloki z dostojnimi napisi so škofo po potu pozdravljali, ulice so bile po mestih krasno okinčane in ceste s cvetlicami nastlane. — Tisuče in tisuje ljudi je posebno po škofijskih mestih svojim višjim pastirjem naproti hodilo, jih pozdravljat in v stolne cerkve spremljat, kjer je moglo več škofov na preserčne želje svojih vernih ročno na leco stopiti, in pripovedovati od osemnajststoletnice ss. Petra in Pavla, od sv. Očeta itd., in vernemu ljudstvu sv. papežev blagoslov podeliti.

Ko so se bili španjski škofje na kraljičini barki v Barzelono nazaj pripeljali, jih je celo mesto tako rekoč na bregu morja čakalo z naj vikšo deželsko gospodo in duhovniki vred. Vsi škofje in mašniki so se tudi tukaj naj popred podali v stolno cerkvo, kjer so Boga zahvalili za srečni pot; domači škof pa so potem ljudstvo s prižnice pozdravili. Na to so se vsi škofje pismeno zahvalili kraljici in njenemu ministru za priljudnost, da jim je bila kraljica celo posebno barko za popotvanje naklonila. —

Rim tedaj ni samo glava, ampak tudi serce svete katoliške cerkve.

Kakor škof Dupanloup orleanski pravi v nekem pismu, ki ga je prinesel tudi „Osservatore Rom.“, on nikakor ne zaupa ne italijanski vladi, pa menda tudi ne francoskemu cesarju, da bi imela resnično voljo, pošteno kakor sta se pogodila, posvetno papežev oblast braniti, — pa kaj si hoče Napoleon, ker si pač vendar večina njegovih Francozov le še za čast šteje, da so katoličani, kar so s slovesnimi sprejemi francoskih škofov pri njihovem dohodu iz Rima zopet spricali. — Akoravno je že leta 1831 v mestu Terni s svojim ranjim bratom vred delal zoper posvetno papežev oblast, in je s puntarji deržal, akoravno je bil leta 1849, kakor ud francoskega senata zoper to, da bi francoska ljudovlada vojake v Rim papežu na pomoč poslala; se mora sedaj vendar le za papeža potegovati, kajti osemnajststoletnica je pokazala, kakšnega duha je francoska duhovščina, ktere je bilo čez 6000 tukaj, pa tudi kakošno je francosko ljudstvo. —

Napoleonov strah je bil kriv, da je bil general Dumont v Rim prišel, in da je antibeške legijonarje ogle doval; ta strah je pa tudi naredil, da se zdaj dve francoski vojni barki po tirenskem morju za mejo papeževih dežel vozite sem in tje, da ne bi kje Garibaldi s svojimi pomagači se na bregove papeževih dežel pripe ljal ter nemir napravil. V ta namen so si namreč garibaldini v Ameriki kupili lastno barko, ker so že menda naprej vedili, da po suhem čez mejo papeževih dežel jim vendar le ne bo smela pustiti italijanska vlada, kar se je tudi spolnilo. Kakor se pa okoli Garibalda zbira res izveržek človeškega rodu, tako hitijo udje naj boljših in naj žlahtnejših družin sv. Očetu na pomoč. Pred kakimi tremi tedni so vsi žlahtniki rimski, ki niso oženjeni, prostovoljno stopili med papeževe topničarje in opravljajo težavno službo kot prostaki zastonj. Njih izgled posnemajo dan za dnevom tudi drugi mladenči rimskih družin. — Tedaj po moralnih sredstvih, to se pravi, s puntanjem ravno tistih, ki zdaj papežu pomagajo, ne pridejo Piemontezi na kapitol. — Zato so si drugo vmislili, kakor tukaj vsi sodijo. Pretečeni teden se je bilo namreč čez 200 kmetov vzdignilo, ki so bili prišli v mesto Velletri, in so tirjali, da se jim morajo zemljišča odmeriti; kajti po vsih italijanskih deželah so le redki kmetje, ki bi bili lastniki zemlje, ktero obdelujejo. Posestniki so knezi, grofi, bolj bogati mestjani itd.; ti pa dajo potem z določenimi pogodbami zemljišča v najem. — Eden naj važnejših pogojev pa je ta, da kmeta gospod tako dolgo ne more iz hiše pregnati, dokler gospodov del pridelkov odrajuje. Ker kmetu ni potreba hiše in drugega poslopja popravljati, pa tudi deželskih davkov ne plačevati, kar mora vse gospod oskerbeti za peti del letnih pridelkov, ki se mu odrajujejo, torej so bili kmetje do sedaj prav zadovoljni. — Da so se pa ravno zdaj začeli puntati, ko so knezi grofi in drugi posestniki, pa tudi poštene kmečki sini k papeževim vojakom šli, se to zdaj sploh pripisuje podkupovanju garibaldinov, ki se hočejo menda na taki način tudi nad gospodo maševati, na ktero so se zanašali. Ker so bili kmeti oboroženi, so se vojaki in žandarji v Velletri v kasarno zaperli, dokler ni več vojakov iz Rima na pomoč prišlo. Ko so pa zvavi dospeli, je bil ročno mir napravljen; deset rogoviležev pa je bilo vklenjenih in v Rim pripeljanih. Pri sodnji se bode že zvedelo, kako in kaj.

Tudi v papeževih deželah, kakor po drugih krajih v Italiji, kolera hudo razsaja. Cele družine so že v Rimu izmerle. Kar je imelo denar in pa čas, je torej Rim zapustilo, in se podalo v prijazno mestice na čistozračnih albanskih višinah. Okoli 6000 ptuje, posebno rimske gospode je v mestu Albano prebivalo. — Danes teden so bili še vsi prav dobre volje; pretečeni ponedeljek pa

neprevidoma v 75 hišah 130 ljudi za kolero zbolijo, izmed katerih jih je v kratkem 120 pomerlo. Da je zdaj vse zbežalo z Albane, se samo po sebi razume. Ko kardinal Altieri, ki so škof albanski, to zvejo, vzamejo ročno nekoliko zdravnikov, lekarjev in jezuitov seboj in se podajo v Albano. Kakor drugi Karol Boromejski hodijo iz hiše v hišo, spovedujejo, tolažijo in pomagajo, kakor in kolikor morejo, — kar se danes tudi njih ta strašna bolezen prime, in jim še ne čisto v 12 urah drago življenje vzame. Vse žaluje za blagim gospodom in vnetim dušnim pastirjem. Pri takih priložnostih se vidi, kdo ljudstvo resnično ljubi, ali mašniki ali tisti širokoustneži, ki po parlamentih sedijo, vedno le po mašnikih vdrihajo in vpijejo, do vseh nesreč je le vpliv mašnega stana kriv. Ti se jaderno poskrijejo ali pa izbežijo, kadar kužne bolezni cele mesta strahujejo, kakor je postavim večina italijanskih poslancev storila, ko se je kolera začela. — Tudi napolitanska kraljica, vdova po rajnem kralju, sestra našega slavnega nadvojvoda Alberta, je v Albani umerla za kolero. Veliko si je dala opraviti kot skerbna mati s svojima dvema otrokoma, ki sta oba imela kolero; — otroka še zdaj živeta in bodeta menda kmali ozdravela, kraljica pa je umerla. — Bila je ranjca visoka gospa res izgled nenavadnih keršanskih čednosti. Kdor jo je videl — čisto ponižno oblečeno in peš v cerkev hoditi, ne bi bil verjel, da je tudi njeno glavo nekdanj kinčala kraljeva krona. V tretjem nastropju čisto navadne mestjanske hiše je prebivala, in družega ni nič naznalo, da v tej hiši prebiva nekdanja napolitanska kraljica, kakor žandar, ki ga je papeževa vlada po sili iz posebnega spoštovanja do visoke gospe postavljala pred vrata. Še gerba ni bilo nad vrati.

Zavoljo kolere je vse Albani sosednje mesta nepopisljiv strah prepadel. Prebivavci mesta „Bocca di papa,“ in mesta Ariccia so se v mesto zatvorili in ne pustijo nikogar vanj. Akoravno so tedaj mogli Rimljani več del v Rim se nazaj poverniti, se vendar pripoveduje, da v Rimu kolera pojenjuje. Bog daj! — Tudi v naši hiši je neki romar iz Zaksonskega umerl za kolero. Molite za-me, če me na ptujem pokopajo! (Upamo, da bo Bog obvaroval. Vr.)

Iz Jeruzalema. (Dalje.) Z Oljske gore so se apostelnj vernili na hrib Sion, ki je zdaj zunaj mestnega zidovja, na južni verhunc Siona (starega mesta). Tukaj v obednici zadnje večerje so ostali v molitvi, dopolnili so z volitvijo sv. Matija prejšnje število apostelnjov, in prejeli binkoštni dan razsvetljenje in poterjenje od sv. Duha. Vender pa katoličani ne morejo na tem kraju samem tako veselo in slovesno obhajati spomina na izlitje darov sv. Duha in na vstanovitev Kristusove cerkve, kakor na Oljski gori Kristusov vnebohod. Zakaj ta častitljivi kraj prizidanega nekdanjega frančiškanskega, zdaj derviškega samostana je od leta 1561 zapert vsim keršanskim slovesnostim, in k večemu se odpre posameznim obiskovavcem za bakšiš. Veliki četrtek sem ondi z duhovni letošnjih romarjev imel to srečo, da sem pod vodstvom rektorja Hörmana večernice opravil, akoravno so turki nepotterpežljivo godernjali, in sem torej sedanje odrinjenje nekoliko ložje prenesel, posebno pa, ker je bilo za binkoštno praznike nadomesteno z dopušenjem v drugo ne manj častitljivo svetišče, komaj 50 stopinj od večerjališa, tudi zunaj mirja (mestnega zidovja.) Je pa to svetišče mala cerkev armenskega samostana (nekdanj Kajfova hiša), ki je po zunanji podobi visoko štiroglato neznatno ozidje. Skoz nizko odpertino ob severno-zahodnjem oglu se pride na dvoriše, 25 stopinj dolgo in 10 stopinj široko, kjer se kristjan zdajci spomni zatajenja sv. Petra, ki se je bilo tukaj dogodilo. Ta prostor ob desni in ob vhodu nasprotni strani obdajajo mostovži enostropnega samostana, ob levici ali na vz-

hodnji strani je zid, skoz kterega so vrata v armensko cerkvico, in dalje altareček, ki spominja na padeč in skesanje sv. Petra. Stopivši z dvoriša v cerkvico, morebiti na tisto mesto, kjer je bil Zveličar za smerti vrednega spoznan, vidiš pred seboj na navadnem prostoru veliki altar — neki s tistim mogočnim angelovim kamnom, ki je bil k Kristusovemu grobu zavaljen. Zadej za njim je sakristija, in ob njeni desni strani ravno vstrič so 3 čevlje visoke vratica v tesen prostor, ki obsega 3 štirjaške čevlje z enim okencem. Ta sobica je tako imenovana ječa Kristusova, v kateri je bil čez noč zapert in zasramovanju derhali izročen. V tej cerkvi razkolniških Armenov tedaj smo se smeli zbrati k obhajanju binkoštnega praznika in pa še le binkoštno nedeljo popoldne ob dveh. Sterpljivost posestnikov tega svetišča je od te strani bolj hvale vredna kakor pa grekov, zakaj oni katoličanom tudi dopustijo v mučeniše sv. Jakopa večjega v svoji drugi cerkvi na gornjem Sionu, da ondi 25. mal. serp. ta god obhajajo.

Ob imenovani uri so patri tje gori prišli, so imeli slovesne večernice, kakor na Oljski gori, so tiho obmolili sklep in na zadnje slovesno peli lavretanske litanije. Jaz nisem vedil za čas opravi in prišel sem še le k „Magnifikat-u.“ Ker je bila čez dan silno velika vročina, je bilo v majhni prenapolnjeni cerkvi tako neprenašljivo soparno, da jih je veliko dohajalo iz nje na dvoriše, ki je bilo tudi vse napolnjeno, kjer se je bilo pa zopet treba varovati pred žgečim solncem, da bi se človeku možgani ne vneli; drugi nasproti so notri tišali na spraznjene prostore, da bi saj nekaj časa ondi v gorečnosti molili: vsi pa so se zedinjali s pobožnim navdušenjem v hvalo Visokočešene, ko so se lavretanske litanije pele. Sploh se Marija tukaj prav posebno časti, sej je bila tudi ona binkoštni praznik v dvorani med apostelnji, in naj imenitniši dogodbe njene življenja so več del v zvezi s sv. mestom Jeruzalemom. Zato je spomin na Marijo, kakor naj imenitniši lepoto, bistven del cerkvenih pobožnost tudi ob družih praznikih, kakor n. pr. ravno v pričujoči osmini sv. R. telesa.

Binkoštni ponedeljek se je pričelo opravilo s ss. mašami ob petih zjutraj, namreč s tihimi mašami na velikem altarni in na altarku v ječi Kristusovi, ktera so v ta namen s portatili oskerbeli. Pri prvi sv. maši na velikem altarni se je vernikom prebral evangelij praznika v arabskem jeziku in zmiraj med mašami so se obhajali nekaj frančiškanski brati, nekaj drugi pobožni pričujoči. Opravila so se dokončale z veliko mašo ob osmih. Ko pridem tje gori ob 1/4 6, sem si izvolil za maševanje malo sobico Kristusovega zasramovanja ali ječo, in kakošni spomini so se mi v duši snovali! Tukaj je bil od svojih zvestih zapušeni Zveličar žrttev svojih togotnih sovražnikov, ves njegov trud, se je zdelo, hočejo z mahljejem razdijati. Toda ne deleč od tega kraja je delo Kristusovo binkoštni dan svojo vredno čast doseglo; z močjo z nebés poterjeni oznanujejo apostelnji Jezusa križanega s tako gorečnostjo, da se jih tisuče iz vsih narodov radovoljno odmeni h keršanstvu, in s te sv. višave veseli nesejo na vse strani seme pervega sadu, ki je tukaj dozorel. Zahvalil sem torej Zveličarja za njegovo darovavno ljubezen in za dar sv. vere, in prosil sem sv. Duha, naj bi čisto prestvaril tudi naše, več delj na misiljivost obrnjene serca, da bi mislili na svoj večni namen, goreče želeli in iskali nebeških dobrot, ki nam že tukaj toliko veselja delajo, in se tako vredne storili tiste dedšine, ki so jo nekdanj narodi sprejeli na tem hribcu. Ozerl sem se tudi v duhu na brezkončne boje narodov, ki se velikrat godé z razdraženostjo, ki vso keršansko ljubezen žali, in k katerim se sedanji čas dajo zdražiti močém teme ..., da bi svojim

nesrečnim za vero in čednost kužljivim osnovam zanesljiv vspéh pripravili, in gnalo me je tolikanj bolj s polnim vdeleženjem svojega serca prositi: Ohrani nas, o sv. Duh! v edinosti vere in ljubezni, tega naj lepšega znamenja prvih kristjanov, da se bomo v vsih okolišinah življenja vedno držali tega, kar je edino potrebno, in da nam bodo načela ljubezni in pa ozir na spodobnost vodila pri vsih naših poganjanjih za posvetne reči.

(Konec nasl.)

Wabashav, Min. v sev. Ameriki 18. mal. serpana 1867. Dolgo je že, kar sem Vaše prijazno pismo prejel in še le zdaj Vam zopet odpišem. Izgovarjati se mi ni treba, ker znan Vam je moj misijon, ki več dela zahteva, kakor en duhoven sam premore. Skoraj vedno popotujem, kakor večni jud; kadar sem pa par dni doma, se komaj malo odahnem in domače reči v red spravim, in tako se pisanje odklada od dne do dne. Ker se sploh, kadar posebnih novic ni, z vremenom prične, tudi jaz hočem malo naše poletje popisati. Spomladi nismo nič imeli, še-le začetka rožnika se je malo zelenja prikazalo in vročina je jela pritiskati ene dni. Dežja imamo obilno, skoraj vsaki drugi ali tretji dan pride močna ploha, kar zopet celo zdaj tako merzlo naredi, da ljudje zimske suknje oblačijo. 11. rožnika sem pervikrat naletel na velikansko kačo ropotačo na cesti, ko sem ravno v misijon šel. Precej stara je mogla biti, vendar ne vem koliko lét. Vidi se namreč lahko na ropotačah, kolikor členov toliko lét; pa jaz sem kratkega pogleda, in nosi prav blizo pomoliti se mi pa ni ravno ljubilo. Teh kač je tu kaj veliko, pa niso tako strašno grozne, kakor si marsikteri domišljuje, — so kakor gadje tam, samo da, ko se bližaj, ti znamnje dajo z repom, da ni varno preblizo priti. Ropočejo kakor suho feržolovo stročje, kar se precej daleč lahko razloči, ko se človek tega privadi. — Poletje je pač prijazno tu ob Misisipi, lepi zeleni griči na obeh straneh, tu in tam prijazni otoki v velikanski reki, in parobrodi ko veličastne palače plavajoče gori in doli. Vse je živo po tej mogočni kraljici ameriških rék; tu se počasi pripelja doli velikanska ladija, zložena z lepimi hlodovi in desk, vredna včasi nekterih čez trideset tisuč dolarjev, v št. Luis, kamor jih sploh plavijo; za njo pride grozovita barka doli, druga zopet spodej berlizga, da se je ogibajo; tu in tam mali čolnički ferčijo v grozni naglici. Zdaj je naj boljši čas za ribstvo; take postervi, sulce, šuke itd. dečki po mestu nosijo in jih skoraj zastonj dajo, da nektera tehta po 20 funtov ali še več. Te dni sem bil v št. Pavlu, kjer sem nakupil nekaj kinča za našo cerkev, škofovega namestnika o nekterih rečeh poprašal in tudi unega duhovna, ki so bili popred tu, blizu št. Pavla obiskal. Pot me je kaj malo stala, ker v parobrodih mi včasi še polovice ni treba plačati, tako, da se skoraj zastonj vozim na prvem mestu, in zraven je še trikrat na dan izverstna južina. — Danico zdaj v redu dobivam. V predzadnjem listu, ki sem ga okoli prvega malega serpana dobil, sem bral opombo, da je g. učitelj Jože Bernik ravno popred v Ameriko odrinil; tretjega tega mesca, tedaj dva dni pozneje, dobim pismo od č. g. bogoslovca Škofic-a, ki tudi piše o g. Bernik-u in me napotuje, kako bi ga naj lože dobil. Komaj pismo do srede preberem, kar me za herbtom nagovori moški glas: „Ste li vi gosp. Trobec?“ in glej, g. Bernik, ki sem ga malo poznal še iz Polhovega gradca, je stal pred mano. Naš rojak č. g. Weiss v Fortven-u so mu povedali, kje da je moje misijonsko stališče. To je bil pa enkrat večer pravega domačega radovanja: celo noč do belega dne smo kramljali; težko mu je bilo odgovarjati vse brezštevilne vprašanja, ki sem mu jih stavil o ljubi domovini.

Drugi dan sem ga koj k svojemu sosedu čast. g. Knauf-u peljal v Redving, ki je kakih 12 ur od tod;

njegova žena je pa tu ostala in si malo počila po hudi morski bolezni. Tam smo se pri g. fajmostru prav dobro imeli; bil je ravno naj imenitniši dan za Ameriko, 4. mal. serpana, ki praznujejo vstanovo samostojnosti. Drugi dan se zopet domú napotiva, ker imel sem iti v neki misijon. Nisem se malo smejal, ko mi domu pridšemu kuharica (neka priletna francoznja) pripoveduje, kako čudno se je z mojimi rojaki pogovarjala. Posebno smešno je to-le: g. Bernikova žena je prala, in se vé, treba je bilo milja (žajfe), — pa kako ga dobiti? mož gre k kuharici in reče v kratki nemščini „Seifen kaufen“. Una ga gleda en čas in prevdarja čudne besede. Kar na enkrat se ji vendar pamet razvedri, dá znamnje, da je razumela, ter hitro teče in prinese iz lekarnice neko zdravilo za kašelj, — imenuje se namreč kašelj v angl. „cough“ = r. (kof), malo podobno nemški besedi „kaufen.“ Dvakrat sem g. Bernika saboj vzel na daljne misijone, ker želel je viditi, kakošno je misijonsko življenje. Zdaj sta oba v Mineapolis-u za par dni, kjer imata bližnjo sorodbino, jutri jima grem naproti do Redving-a, ker mislim ju tu obderžati, akoravno naša orglavka še ni odšla. V nedeljo je novi učitelj malo zagorglal in možje so berž sklenili, da ga tu obderžimo. Pervo leto, se vé, si ne bo prav veliko prislužil, ker mora se sam angleščine učiti več ur vsaki dan, potem pa koj lahko začne šolo tukaj in podpora bo dobra. Dokler se mora sam učiti jezika, sem mu jaz obljubil ga z vsim preskerbeti, kar je potrebnega, ker mi je neizrečeno ljubo rojaka pri sebi imeti, posebno ko tu nobene posebne prijaznosti imeti ne morem med to mešanico iz vsih narodov; duhoven pa, ki ga sosedu in prijatla imenujem, je 12 ur od tod. Kar cerkveno življenje v mojih misijonih zadeva, je še daleč od tega, kar bi imelo biti, nevednost, napéno obračanje prostosti, slabi zgledi drugovercev jih veliko veliko saboj vleče po široki cesti v pogubljenje. Res je, da jih je veliko prišlo k spovedi velikonočni čas, ki so se bili že čisto zanemarili in so brez Boga živeli. Res je, da je veliko veselje za duhovna, ko take zgubljene ovčice zopet na zeleni pašnik pridejo; ali na drugi strani pa mora zopet viditi, kako brez strahu ljudje naj večji grehe doprinašajo; kako se celo taki najdejo, ki še na smertni postelji terdovratni ostanejo, ter o duhovnu in sv. zakramentih nič vediti nočejo, kakor imam postavim ravno zdaj tu ječnega, ki so mu minute štete, pa se nič ne zmeni za Božje reči. Pa kaj bi le slabe reči pisal, sej je povsod kaj hudobnih ovac ali celo kozlov; večina se le vendar med dobre šteti zamore.

(Konec nasl.)

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

To je novo in veselo, da Pij IX. ukljub vsem Garibaldi-Macincovcem, frankomasso-mavtarjem; Mühlfeld-Herbst-Schindlerjem, Figaro-Pressarjem vender častiljivo zmaguje. To pa po previdnosti Njega, ki je obljubil, da svoje cerkve nikoli ne bo zapustil. Povejte nam eksempl! Precej, precej. — Avstrija in Španija ste neki naznanile, da pojedete precej papežu na pomoč, ako v Rimu kak hrup vstane ali pa, ko bi kdo cerkveno državo napadel. ... To bi gotovo Avstrii več pomoglo k njeni veljavi, kakor pa zveza z ne naj boljši podpertim Napoleonovim prestolom. To naznanilo obojne vlade se je neki Francii kadilo (morebiti le komu drugemu, francoskemu narodu gotovo ne); ker se pa vender katoličanov boji, je poročilo v Florencijo dala, da naj se kimovčeva pogodba natanko zveršuje. Ali ni to zmaga? — Pa tudi to ni brez pomena, da avstrofrancoska zveza je po novejših naznanilih dvomljiva. Avstrija naj bi bila neutralna; s tem je menda tudi Napoleon zadovoljin. Napoleon ni bil Rimu taki varh, kakor si ga je želel

sv. Oče, francosko škofijstvo, in francoski narod. Ako bi Napoleon imel določeno katoliško politiko, in naša vlada ravno tako, potlej bi zveza z njim utegnila imeti dobre nasledke doma, pa tudi na Jutrovem, na Jugu, na Večeru.

Zdaj pa Napoleon hodi na obiskovanja: v Solno-gradu k avstrijskemu cesarju, drugej k pruskemu in zopet drugej morebiti k parskemu kralju. Kaj je to? To-liko je gotovo, da jih potrebuje.

Sedanjo dobo se ozira vse na Jutrovo, kjer zmiraj bolj šumi. Mnogi rešetajo sultanovo popotvanje po večernih deželah, eni tako drugi tako. „Russ. Corr.“ meni, da popotvanje bo kristjanom na Turškem slabo koristilo. Zakaj? Iz silnega preslovljanja, ki ga je padisjah povsod dočakal, si je mogel sklepati, kako posebno zadovoljna je Evropa z njim in z njegovo vlado, pa da je v njegovem cesarstvu vse prav in dobro... Mogoče, da so mu vlade tudi svoje želje naznanovale zastran kristjanov na Turškem; koliko bodo koristile, bi se imelo kmali pokazati.

Bismark pa je naznanil v svoji „N. A.“ da ura vzdignjenja je udarila za vse kristjane na Turškem. Ni treba ponavljati, da Bismark je zveznik z Rusom. — Na Kandii so menda poslednje dni Turki zmagovali, pa tudi boje morili; francoske, ruske in druge barke so ženske, otroke in starčke v Atene prevaževale, da bi jih v varnost spravili. Grecija je Turčiji neki poslala zadnjo svojo tirjatev; ktero ji bode Porta javaljne spolnila, in utegne torej vojska skipeti. Po Bulgarii se upor razširja in je nevarniši kakor na Kandii. „Politik“ pa piše, da tudi avstrijski in francoski skrivni agenti so svojima vladama naznanili, da hrup na Turškem se ne dá več pokoriti.

Kaj bodo ruski podložni v enakem primerljeju počeli, ne bode krivo natolcevat, ako se zmislimo, koliko denara so celo inonarodovcem na daljno Kandijo pošiljali. Po Bosni in Hercegovini je veliko katoličanov in bilo bi jih še več, ako pri kakem razpadu Turčije pridejo pod katoliško vlado. Kaj meni Avstrija zastran tega?

Verh tega so se jeli na Jugu tudi Rumuni vsih krajev nekako posebno gibati, in terdijo da celo rumunski prestol ne stoji posebno dobro, ker izmed dveh strank ga le manjši podpira. To tudi za madjaronstvo ni kaj veselo, ktero Romanom v narodnem oziru blezo toliko privoši, kolikor Slovakom.

Kar se deputaciji zastran poedinovanja z Madjari dogovarjate, je večji del skrivnost. To se pač vedno govori, da v plačevanju hočejo Madjari le kako tretjino veljati, v pravicah pa čez polovico.

Med tem takem pa berni zopet glas iz Pariza o novem vladarskem shodu, ki bi ga blezo Napoleon rad sklical.

Obravnava zastran konkordata. Greuterov govor. (Konec.) Poslednjič je bilo danes cerkvi ali marveč konkordatu natvezeno strahotno očitjanje; neki gospod govornik je vidil zdajci izpraznjene vse bukvarnice in Evropo v mongolsko pušavo spremenjeno, to pa vsled 9. člena v konkordatu.

Kaj pa je v tem členu 9.? O ti ljubi moj Bog, — čisto prosti stavek: „Škofijstva bodo s svojo oblastjo prostost rabile ter bodo bukve, ki so kužljive za vero in nrvnost (prestrašna škoda!) za kužljive zaznamnjevale.“ Take bukve tedaj, ktere so nevarne veri in čednosti (nrvnosti), za škodljive zaznamnjevat, se pravi bukvarnice po Avstrijskem spraznovati? če je tako, Vam vošim srečo za Vaše bukvarnice (posmeh); ako nimate nič drugega v njih kakor bukve, ki vero in nrvnost (čednost) kužijo.

Po taki logiki, gospodje, mora tudi resnično biti, ako rečem: pri nas v visokih gorah postavljajo droge kazavce, kadar je vsa okrajina zasnežena, da popotnik

vender pri nekaki meri vé, kam pot peljá. Po tem modrovanji pa morate Vi povelje v Tirole poslati: „Le preč z drogmi, zakaj ti kažejo pot, in to je popotniku zoper njegovo svobodo.“ (Velik posmeh.) Po tem modrovanji, gospodje, kadar pride glasovanje za predštev stroškov, in ako se poreče, v Terstu ali kjer si bodi naj se napravi ali popravi svetilnjak, jaz takrat ne bom nič glasoval, kajti to je mornarjem zoper njih svobodo; — kaj neki ima ta šterk svetiti, kam naj kdo jadra? (Velik posmeh.) Ako je že to nevarno svobodi, ako bukvarnice razdeva, učenost zatira, da je škofom le samo dopušeno vernikom naznaniti, te bukve so nevarne za nrvnost: pojdite v lekarnice (apoteke), ob tla z mertvaškimi glavicami s posod, v kterih je strup, sej mertvaška glava kaže „Noli me tangere“ (pri miru me pusti), in to je zoper svobodo lekarnikovo. (Nepokoj na levici.)

Vidite, gospodje, kam se pride, ako človek reči presiluje! (Velik zategnjen smeh.)

Nato govornik z nekaterimi besedami zavrača vse hlepivce po cerkvenem premoženju, od kterega se vender davki morajo plačevati za milostno varstvo po državi, kakor od vsacega drugega premoženja. Rečeno je bilo namreč, da člen 29. v prid cerkvenega premoženja je nasproti slehernemu gospodarstvenemu pridu in vsim pravicam. Ako se taki nauki v ti hiši za veljavne stavijo, pravi govornik, ako zborniki take načela razširjajo kakor načela zastopnikov avstrijskih ljudstev, ako se začanja na taki zvonec biti, bodo ljudje začeli na nekaj drugega misliti: so še drugi gospodarji na svetu ki imajo tudi posestva, jaz nimam nič — in kteri niso ne za čertico bolj opravičeni v svojem posestvu, kakor je cerkveno premoženje. Ako se pa izreče, da cerkvenega premoženja postava več ne varuje, potlej, gospodje, srečo vošim tistim, kteri kaj imajo, mene sicer čisto nič ni groza. (Velik posmeh.)

Predsednik: Menim, g. govornik se moti, ako to reč tako umé, kakor bi se v tej hiši razklicovalo načelo, da naj se cerkveno premoženje iz varstva postave dene.

Dr. Greuter: Berzopisi bodo to zaupljivo spričali, in menim, da imam pravico nanje sklicovati se; jutri bomo vsi brali.

K zadnjemu govorniku pobija se znano in neslano čenčanje, kakor da bi nižji duhovstvo bilo s konkordatom v svojih pravicah vtesnjeno in torej nezadovoljno z njim, ter nadaljeva:

Povem Vam naravnost, da tisti, ki tako mislijo, bi se vender utegnili nekoliko ušteti. To je razžaljenje, ktero bi jaz štel k naj hušim v svojem življenji, ako bi me kdo cenil za takega izdajavca, za izdajavca nad mojo naj sveteljši obljubo, ki sem jo storil svojemu škofu v naj lepši dan svojega življenja, v dan svojega posvečenja. Tudi jaz sem izmed nižjega duhovstva, na vsem oblačilu je nimam rudeče nitke; pri vsem tem pa prisežem — ta-le desnica naj se mi usuši! — in z menoj prisežejo vsi mašniki, ki se štejejo k nižjemu duhovstvu: Vi ste se ušteli; ako se boj začne, vsi enega serca in enih misel se bomo zbrali okrog avstrijskega episkopata, in tirjali bomo une nevmertljive pravice za svojo cerkev. „Fiat experimentum in corpore vili,“ pravi pregovor; ne verjamem pa, da vidno telo Jezusa Kristusa, njegova cerkev, bi bila na Avstrijskem že „corpus vile“ postala, ktero bi se v imenu „liberalizma“ smelo kupsti in vertati (z levice ohokanje); vstal bo v Avstrii — ta lev iz Judovega, ker ravno take obravnave bodo pripomogle k temu, mnogim, mnogim bodo oči odperle....

Sklenil je govornik: „Ako tudi v tem zbiralisu nisem nič drugega opravil, sem vender resnici pričevanje

dal, in več resnica ne išče od mene. Dixi. (Všečnost z desnice.)

Kratke naznanila. Mühlfeldu, ki terdi, da o konkordatu grejo Avstriji nemške simpatije po vodi, odgovarja „Wien. Kztg.“ prav resnično, da te simpatije so šle po vodi Avstriji — ne s konkordatom, ampak že takrat ko se je bilo luteranstvo pričelo, katerega središče je Prusija, kakor bi imela Avstrija katoličanstvu biti; toda Prusija je vedila to reč bolje v svoj prid obračati, kajti ona se je rezo potegnila za vsako protestanško keršenko v naj manjši „češpljevi knežiji“ in vedila ji je pravico pridobiti, samo če ni oseba kje kaj katolicizirala. Katoliška Nemčija bode zmiraj po Avstriji pogledovala, protestanška Nemčija pa po Prusii itd.“ — V Bulgarii kipí vstaja zoper turke, kakor „Zkft.“ piše. — Senjsko škofijstvo se je stanovitno uperlo pl. Csehu, ki se je tudi na duhovstvo spravil in hoče fajmoštre Potočnjak-a, Juretič-a in Dobrila z njih duhovnij odpraviti. (Zkft.) — Keršanski narodi na Jutrovem so se menda določno dogovorili in zedinili. — Nektere naznanila hočejo vediti, da so Krečani toliko kakor zmagani in podverženi, drugi to tajé. — „Wien. Kirchenztg.“ piše, da sedanja večina v državnem zboru ni večina, ampak manjšina, naj se glasovi po cesarstvu ali štejejo ali pa tehtajo, in da torej tako ministerstvo ne dela previdno, ki se prikupuje večini, ktera na vrat na nos hoče butati v naj imenitniši načela katoliške cerkve. — „Olom. Novine“ pravijo: Romuni so siljeni jude iz dežele odpraviti, ker večidel so talmudovci, katerim talmud velela kristjanom škodvati, kjer koli je mogoče, kakor koran turku. — Žuzelka je neki izvoljen ruski generalkonzul za Avstrijo. — Italija se menda noče s Francijo zvezati, ako bi le-tá imela vojsko s Prusijo. — Francoska vojna je pridobila tri zahodnje okrajine v dolejni Kočinčini. To so zaupljivo tri nove zvezde za katoličanstvo, ker francoskega naroda glasilo je še zmiraj katoliška politika, in ravno to njegovo moč razširja; narod ostane postaven in slavoviten, če se tudi vlada spreminja. — Nemški frankobrodski mavtarji so pruskemu kralju k njegovemu godu vošili srečo in v pismu imenujejo kralja: „naš visokočastitljivi brat,“ — Boga pa „vsegamogočnega zidarja vsih svetov.“

Poslednje novice. Tudi sin napolitanske kraljice vdove Marije, grof Caltagirone, je umerl za koleru v Albani. — Znana slovenska prošnja je neki rešena in več naredb v njen prid se v kratkem pričakuje. — Državni in vsi deželni zbori se imajo neki razpustiti, ko bode dokončan posvet zastran ogerskih zadev. — Te dni smo imeli v Ljubljani profesorja dr. J. Zl. Mitterrutznerja iz Briksna, jezikoslovca, ki govori kacijh 17 jezikov in je bil nekaj časa kakor učenec kardinala Mezzofanta, k kateremu je pogosto hodil. Vdeležil se je tudi nove maše č. g. Malaverha v Poljanah, kar ga je posebno veselilo. Šel je od tod v Gradec, na Dunaj itd. — Deželni odbor v Gorici v krepki očitbi do ministerstva tirja za vodja na normalki tudi to pogojo, da naj zna slovenski jezik. (Dom.) — O „šolskih sporočilih“, kakoršnih nam je več poslanih, bomo o priličnem času besedo rekli. — Taisti Lopez, ki je izdal Kveretaro in cesarja Maksa, je potuhnjeno umorjen in oropan iškarjotovega denara. Naj si to v spomin vtisnejo izdajavci. — „Ruska slovnica za Slovence“ — strašen bav-bav za vse mevže in natolcevalce — je prišla na svetlo pri Mehitaristih na Dunaju; spisal jo je M. Majar, založil tergovec Blaž, na Reki. — „Knjižice za kmeta,“ od g. D. b. Ripšla, se je v kratkem prodalo 1000 iztisov in že je gotov 2. natis. Naj bode priporočena v prid sadjoreje, kdor je še nima; velja le 10 kr.

(pri Lercherji). — Vsi previdni časniki, tudi nemški, kličejo z Žuzelkom vred: „Dajte tudi Slovanom, kar Slovanom gre in pa berž, in zdajci bo konec vsih nezgod.“ — 18. t. m. sta Napoleon in Napoleonovka prišla v Solnograd; svitli cesar Francišk Jožef pa že 16. t. m. — Od 9–12. kimovca bo v Insbruku véliki zbor katoliških družb. — V Palermi je 8. t. m. umerl za koleru vikši škof iz Monreal, Benedetto d' Acquisto. — Tudi serbski knez Mihael je v Solnograd napovedan. Kaj poreče Aleksander? — Prejeli smo svarilo zoper zvezke novih bukev „Geschichte der Päpste von Alex. Patuzzi.“ (Prihodnjič). — Ravno tako o novi maši v Prečini. —

Méd in Pelin.

Italija je vender res edina. Baltimorski ljudski tednik z dogodbami dokazuje in je dokazal, da si Italija ni pridobila ne politiške, ne verske, ne denarstvene edinosti. Pridobila si je pa edinost v revšini. To pričajo vradne pisma iz državnega zbora dan na dan. Vsaka seja se s tem prične, da se prispevše prošnje preberó, in té govore od same revšine. Od koder koli iz Italije pridejo, je njih vižica: revšina in lakota. Vradni zapisniki od 1. aprila št. 15, str. 51 imajo vpisane tele prošnje: Svobodni mestjani v Bitonti, njih 466 po številu, popisujejo poslancem svojo lakoto za toliko strahovito, da jo na telesu in na duši pred seboj vidijo. Svobodni mestjani v Trani, njih 410 po številu, nazzanujejo poslancem, da so brez obuvala, brez obleke in od lakote omahujejo. Svobodni mestjani iz Berlette, njih 310 po številu, kličejo zbornici, da ne morejo več prebiti, naj imajo usmiljenje z njih revšino. Podobno govori 117 svobodnih mestjanov valanzanskih, 196 svobodnih djovinaških, 214 svobodnih bariških, 163 svobodnih čerinjolskih, mestjanski odbor tovenanski. Nekteri poslanci so bili ginjeni poslušavši te svobodne čivke v svobodni ravno kar prerojenih, pa v revšini sahnečih Italijanov, in govorili so ta za té, uni za une; vse pa se je lepo končavalo, ter so pri vsih prošnjah rekli, da se za pomoč mudi; in čutili bodo prosivci, če ta „nujni glas“ utolaži vpijoči želodec in nadomesti kruh, ali ne? Vsa Italija od snežnikov do naj spodnjega verha v Kalabrii bi enake tarnanja poslala v Florencijo, ako bi bilo od ondod kacega prida pričakovati, pravi imenovani tednik, zakaj kar revšino in lakot tiče, so si Italijani vsi bratje med seboj in k poprejšnjim znamenjem njih narodnosti je še novo prišlo — lakota. Nekdaj se je spoznal Lah po jeziku, po značaju itd., zdaj se spozná po slasti ali apetitu... To je podoba današnje Italije. Na to jo je spravil novošegni „liberalizem.“ To je kazen za psovanje, preganjanje cerkve in duhovstva, za poropano cerkveno premoženje. — In ker prihajajo za enacimi vzroki enaki nasledki, tudi v Avstriji ne bo nič prida, ako se ne bode jenjalo z mnogotero nagnjusno sovražljivostjo, zlasti judovskih časnikov, do kat. cerkve.

V rojstni god svitlega cesarja Francišk-a Jožefa so bile po ljublj. cerkvah dostojne slovesnosti in zahvalna pesem; v stolni cerkvi so imeli slovesno mašo milost. knez in škof. — C. kr. predsednik pl. gospod Konrad Eibesfeld je za to priliko daroval 100 gld. ljublj. ubožnim po gosp. mestnem županu dr. E. H. Kostu; njegova preblaga sopróga pa 50 gld. Elizabetišu za bolne otroke in družih 50 gld. za napravo malih otrok pri sv. Florijanu.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Ut ferociam diaboli et ejus assecularum humiliares digneris: Te rogamus, audi nos! G. Kr. v Š. 1 ces. cekin. (Več darov prihodnjič.)